

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1995-1996

22 NOVEMBER 1995

BELEIDSBRIEF

School maken in Vlaanderen
Een voorwaardenscheppend en integrerend onderwijsbeleid voor de 21ste eeuw
Beleidsprioriteiten 1995-1999

ADVIES

van de Vlaamse Onderwijsraad

Zie :

143 (1995-1996)

– Nr. 1 : Beleidsbrief

Vlaamse Onderwijsraad
Jozef II straat 68
1040 Brussel

algemene raad
21 november 1995
AR/RHE/ADV/012

Betreft : Advies over de beleidsbrief van de heer L. Van Den Bossche, minister vice-president en Vlaams minister van onderwijs en ambtenarenzaken, oktober 1995

"School maken in Vlaanderen. Een voorwaardenscheppend en integrerend onderwijsbeleid voor de 21ste eeuw. Beleidsprioriteiten 1995-1999".

1. Algemene situering

Op 8 november 1995 vroeg de heer L. Van Den Bossche de Vlaamse Onderwijsraad bij hoogdringendheid om advies over de beleidsprioriteiten 1995 - 1999 zoals die in de beleidsbrief zijn vastgelegd. Het decreet betreffende het onderwijs, II van 31 juli 1990 art. 156, § 2, 2° bepaalt immers dat voorafgaand aan de bespreking in de Vlaamse Raad de minister het advies inwint van de Vlaamse Onderwijsraad over beleidsnota's en beleidsbrieven aan de Vlaamse Raad.

Het vast bureau van 7 november 1995 overlegde over de procedure om een advies in deze materie uit te brengen. De algemene raad nam kennis van de beleidsbrief op 21 november 1995. De algemene raad keurde dit advies goed met 21 stemmen voor en zes onthoudingen. Er waren geen tegenstemmen.

2. Algemeen vertrekpunt

De Onderwijsraad is van oordeel dat het onderwijs baat heeft bij een ernstig debat over de uitgangspunten en de contouren van de verschillende beleidsprioriteiten. De beleidsvoorstellen die de overheid voorbereidt, kunnen aldus in hun samenhang en hun globaliteit worden beoordeeld. De Onderwijsraad vroeg op 23 mei 1995 de overheid om zich niet louter terug te trekken in de rol van een louter financieel of technisch sturende instantie. Deze houding is in de ogen van de Vlor een verkeerde invulling van de notie van een "terugtrekkende overheid". De Onderwijsraad vond dat het tot de essentiële opdrachten van de overheid behoort om het maatschappelijk denken over onderwijs en vorming te stimuleren. Het uitschrijven van een beleidsbrief is zeker een stap in deze richting. De Onderwijsraad zal de maatschappelijke verwachtingen inzake onderwijs ook nader bestuderen in het kader van de ontwikkeling van een visie op onderwijs, waar op dit ogenblik binnen de Vlor expliciet werk wordt van gemaakt.

De Onderwijsraad formuleerde op 23 mei 1995 een aantal prioriteiten waarvan de algemene raad oordeelde dat deze een prioritaire plaats moesten krijgen op de agenda van de nieuwe Vlaamse regering. De algemene raad neemt dit document als vertrekpunt voor een discussie over het voorliggende beleidsvoorstel.

De Onderwijsraad kan zich herkennen in het grootste gedeelte van de probleemstelling, in die zin dat de beleidsbrief inderdaad cruciale uitdagingen aangeeft voor het toekomstige onderwijsbeleid. De Onderwijsraad is er zich echter van bewust dat binnen het bestek van dit advies niet alle aspecten van het beleidsplan aan de orde kunnen komen, zeker niet in de oplossingsmodellen die geschetst worden. Het is onmogelijk om binnen een bestek van 10 werkdagen een afgerond standpunt naar voren te brengen over een beleidsdocument dat bijna alle aspecten van het onderwijsbestel raakt. De Onderwijsraad neemt zich voor om over specifieke onderdelen van de beleidsbrief een grondige discussie te voeren, al dan niet naar aanleiding van concrete voorstellen of voorontwerpen van decreet vanwege de overheid. Bij wijze van voorbeeld verwijst de algemene raad naar het advies over de profilering van de PMS-centra. Een uitgewerkt standpunt van de Vlor terzake zal in de eerstvolgende weken aan de minister worden bezorgd. Ook werkt de algemene raad aan een grondig advies over de overgang van het secundair onderwijs naar het hoger onderwijs. De algemene raad verwijst voor opmerkingen over de hervorming van de lerarenopleiding en de nascholing naar zijn eerdere adviezen en naar het advies dat de algemene raad uitbrengt op 28 november 1995.

Het is voor de geledingen, vertegenwoordigd in de Vlor, ook onmogelijk om zich te engageren op een aantal themata aangezien er vooralsnog slechts enkele krachtlijnen worden van aangegeven. De modaliteiten waaronder een en ander gerealiseerd wordt, zijn voor een gedegen advies van doorslaggevend belang. Sommige beleidsintenties blijven ook te vaag om nu al concrete engagementen te nemen. Bij wijze van voorbeeld wordt verwezen naar de passus over het volwassenenonderwijs, over het deeltijds kunst- onderwijs of over de maatregelen in het kader van de overgang tussen het secundair en het hoger onderwijs.

3. Beleidscontouren

In de beleidsbrief worden vijf beleidscontouren onderscheiden met name de vrije keuze, de voorwaarden voor kwaliteitsonderwijs, de vereenvoudiging van de regelgeving, de autonomie en responsabilisering van onderwijsinstellingen en de beheersing van de budgettaire middelen.

De algemene raad onderschreef in zijn standpunt van 23 mei 1995 dat de realisatie van een kwaliteitsconcept tegemoet komt aan de maatschappelijke verwachtingen die t.a.v. onderwijs worden geformuleerd. Toch veronderstelt dit ook aandacht voor de randvoorwaarden. Een zinvolle discussie over kwaliteitszorg in onderwijs impliceert ook een discussie over schoolondersteunende functies. Uit de discussies over de deontologische en de werkingscode van de inspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten, over de nascholing en over de herprofilering van de PMS-centra bleek de noodzaak tot duidelijkere taakstellingen.

In het kader van de vereenvoudiging van de regelgeving vraagt de Onderwijsraad om bij de uitwerking van niveaudecreten een zo eenduidig mogelijk begrippenkader te hanteren. Deze zorg voor de coherentie tussen de verschillende niveaudecreten wordt trouwens ook expliciet aangehaald in de beleidsbrief.

De algemene raad is van oordeel dat het pleidooi van de overheid voor een versterking van de lokale autonomie en de bestuurskracht van de onderwijsinstellingen ook de vraag oproept naar een reële participatie van alle betrokkenen bij de totstandkoming van dit beleid. De algemene raad vroeg de overheid om te voorzien in voldoende (middelen voor de) vorming van de betrokkenen. In dat verband verheugt de algemene raad zich erover dat in de beleidsbrief wordt aangekondigd dat er gewerkt wordt aan een decreet over de vorming van de ouders. Ook voor anderen dienen vormingsmogelijkheden geboden te worden.

4. Basisonderwijs

De algemene raad stelt vast dat de overheid van de opvang van leerlingen met een aparte zorgvraag in het gewoon onderwijs een beleidsprioriteit maakt. Daarom moet de samenwerking tussen scholen voor gewoon en het buitengewoon onderwijs geïntensifieerd worden. De Onderwijsraad vindt dat er in de komende periode een grondige discussie moet gevoerd worden over de relatie tussen het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Deze discussie kan geenszins beperkt worden tot het basisonderwijs alleen. De Onderwijsraad zal hierover in de komende maanden een standpunt bepalen. In het voorjaar 1996 organiseert de Onderwijsraad ook een tweede forum basisonderwijs waar dit thema onder de aandacht wordt gebracht van directies, leerkrachten en andere betrokkenen uit het gewoon en buitengewoon basisonderwijs.

5. Secundair onderwijs

In de beleidsbrief wordt een grondige hertekening van het secundair onderwijs aangekondigd. Voor de minister impliceert dit o.m. een reductie van het aantal studierichtingen en een indeling in studiegebieden, het stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen scholen en enveloppefinanciering en een herziening van de rechtspositieregeling van het personeel. Alle elementen van de hervormingsoperatie zullen samengebracht worden in een nieuw decreet op het secundair onderwijs. De algemene raad vraagt dat de uitwerking van een decreet op het secundair onderwijs ook rekening zou houden met de resultaten van een grondige evaluatie van de structuurwijzigingen in het secundair onderwijs, sinds 1990.

De Vlor onderschrijft het voornemen van de overheid om technische scholen beter te profileren en het aanbod rationeler in te delen. Dit sluit trouwens ook aan bij de engagementen die genomen werden op de Staten-Generaal van het technisch secundair onderwijs van maart 1993. In dit verband herinnert de algemene raad aan de adviezen van de afdeling voor het technisch en beroepssecundair onderwijs over de indeling van de studierichtingen in het technisch en beroepssecundair onderwijs in domeinen¹ en over de reductie van het aantal geüniformiseerde benamingen in de derde leerjaren van de derde graad van het kunstsecundair² en het technisch en beroepssecundair onderwijs³. De algemene raad oordeelde eerder al dat een discussie over een rationeler aanbod van andere onderwijsvormen uit het secundair onderwijs niet te vermijden valt; dit met waarborgen voor de vrije keuze.

De algemene raad onthoudt zich van commentaar over de hervormingsplannen voor het secundair onderwijs tot de standpunten van de overheid geconcretiseerd zijn.

6. Hoger onderwijs

Zowel t.a.v. de hogescholen als t.a.v. de universiteiten legt de beleidsbrief nadruk op de noodzaak aan een evaluatie van het aanbod en een rationele indeling. De evaluatie van het aanbod in de hogescholen loopt pas vanaf 1998. De Onderwijsraad wijst in deze op zijn opdracht om beroeps- en opleidingsprofielen vast te leggen voor het hoger onderwijs verstrekt door de hogescholen. Deze vormen een uitstekend vertrekpunt om de discussie over het aanbod te objectiveren en te stofferen. De profielen worden afgewerkt ca. april 1996.

7. Volwassenenonderwijs

In zijn agendapunten voor het onderwijsbeleid van de nieuwe Vlaamse regering wees de algemene raad erop dat voorafgaand aan een raamdecreet op het volwassenenonderwijs twee knelpunten moeten worden uitgeklaard.

In de eerste plaats is er het probleem van de taakafbakening, ook binnen de onderwijssector zelf. Waar ligt de bovengrens van de basiseducatie en waar raakt ze de ondergrens van het onderwijs voor sociale promotie? Waar ligt de cesuur tussen initieel en volwassenenonderwijs? Moeilijk blijft ook de verhouding tussen gelijkaardige opleidingen in het hoger onderwijs voor sociale promotie en de hogescholen.

Ten tweede blijft ook de schaalvergroting met de vorming van centra voor volwassenenonderwijs een moeilijk punt. De overheid zoekt criteria voor geografische spreiding en een verantwoorde schaalgrootte. De planning en programmatie zal krachtens de beleidsbrief gebeuren op subregionaal niveau. De Raad voor het volwassenenonderwijs heeft de zorg uitgedrukt dat nauwkeurig zou toegezien worden op de samenhang.

¹ AFDELING VOOR HET TECHNISCH EN BEROEPSSECUNDAIR ONDERWIJS, **Advies over de indeling van studierichtingen TSO-BSO van de tweede en derde graad in domeinen**, 16 december 1994 (RSO/TSO-BSO/GES/ADV/007).

² AFDELING VOOR HET KUNSTSECUNDAIR ONDERWIJS, **Advies betreffende de lijst van geüniformiseerde benamingen van de derde leerjaren van de derde graad KSO**, 19 oktober 1994 (RSO/KSO/JVH/ADV/002)

³ AFDELING VOOR HET TECHNISCH EN BEROEPSSECUNDAIR ONDERWIJS, **Advies m.b.t. de lijst van geüniformiseerde benamingen van de derde leerjaren van de derde graad TSO-BSO**, 14 oktober 1994 (TSO-BSO/ADV/005); RAAD VOOR HET SECUNDAIR ONDERWIJS, **Aanvullend advies m.b.t. de lijst van geüniformiseerde benamingen van de derde leerjaren van de derde graad TSO-BSO**, 20 december 1994 (RSO/JVH/ADV/007).

8. Niveau-overstijgende beleidslijnen

8.1 Zorgverbreding en onderwijsvoorrangsbeleid

Het onderwijsbeleid voor migranten past in een onderwijsbeleid dat streeft naar een maximale ontplooiing en naar een optimale participatie aan de samenleving. Dit onderwijsbeleid past op zijn beurt in een globaal bestrijdingsplan van kansenongelijkheid in de samenleving. De Vlor onderstreept het belang dat hij hecht aan een onderwijsbeleid met voortdurende extra zorg voor kinderen die bedreigd zijn in hun ontwikkeling. Zo'n beleid heeft ook oog voor de bijzondere kenmerken van bepaalde groepen zoals migrantenjongeren. De Onderwijsraad kiest dus voor een zorgbreedte voor alle kinderen doch met specifieke ondersteuning voor migrantenkinderen⁴.

8.2. Verhouding onderwijs - arbeidsmarkt

Een van de maatschappelijke functies van onderwijs is onmiskenbaar de voorbereiding van jongeren op de arbeidsmarkt. Dit gebeurt zowel door initiële opleidingen als door allerlei vormen van permanente vorming. Op het terrein van de voorbereiding op de arbeidsmarkt zijn verschillende initiatiefnemers actief, binnen en buiten het strikte onderwijsveld. Permanent en gestructureerd overleg tussen onderwijs en de diverse andere partners is van belang. Dit overleg heeft betrekking op het onderwijs voor sociale promotie, de volwasseneneducatie en het technisch en beroepssecundair onderwijs. De taakafbakening moet in een ruimere context gesitueerd worden dan de beleidsbrief doet.

In dit verband dringt de Onderwijsraad ook aan op taakafspraken binnen onderwijs en tussen onderwijs en de beroepsopleiding binnen VDAB en VIZO. Het Europees jaar voor permanente vorming vormt een goede aanleiding om het beleid inzake permanente vorming in al zijn facetten grondig te evalueren.

De Onderwijsraad werkt ook aan opleidingsprofielen voor die onderwijssectoren die voorbereiden op de arbeidsmarkt. Deze opleidingsprofielen moet de discussie over afstemming tussen onderwijs(inhouden) en de arbeidsmarkt objectiveren.

J. Perquy,
administrateur-generaal

J. Heene,
voorzitter

⁴ ALGEMENE RAAD, **Advies over het onderwijsbeleid ten aanzien van migranten**, 31 januari 1995 (AR/PCA/ADV/003); ALGEMENE RAAD, **Evaluatie van het onderwijsbeleid ten aanzien van migranten**, 31 januari 1995 (AR/PCA/ADV/003bis).